

Military strategies of the Islamic Republic of Iran against American military threats

Adel Farzaneh^{1✉} | Khosrow Boalhosni² | Ali Asghar Beyk³ | Gholamreza Nasirpour⁴ | Hossein Fayazi⁵ | Ali Haider Zarei⁶ | Mehdi Sabbaghi⁷

1. Corresponding author, PhD student of Strategic Defense Sciences, Higher National Defense University, Tehran, Iran, e-mail: farzaneh98@sndu.ac.ir

2. Associate Professor of Strategic Defense Sciences, Higher National Defense University, Tehran, Iran

3. Associate Professor of Command University and Aja Headquarters, Tehran, Iran

4. Member of the Faculty of Command University and Aja Headquarters, Tehran, Iran

5. Doctoral student of strategic defense sciences, National Defense University, Tehran, Iran

6. Doctoral student of strategic defense sciences, National Defense University, Tehran, Iran

7. Doctoral student of strategic defense sciences, National Defense University, Tehran, Iran

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received 15 September 2022

Received in revised form 09 March 2023

Accepted 11 July 2023

Published online 16 September 2023

Keywords:

Military threats, strategy, military strategy, military power

ABSTRACT

Purpose: The main purpose of this research is to examine the military threats of the United States and present the military strategies of the Islamic Republic of Iran against them.

Method: The type of research is applied, and the necessary information is obtained from the study of documents, interviews with experts and questionnaires, and a descriptive method with a mixed approach has been used. The overall statistical population of the research is 70 people and the sample size is consistent with the statistical population and all the numbers have been determined. In order to collect and analyze data, in addition to taking samples from library studies and conducting expert interviews, using document analysis and elite analysis methods, descriptive and inferential statistics methods have also been used.

Results: The number of 7 main strategies was calculated based on 73 selected research factors (19 strength factors, 9 weakness factors, 10 opportunity factors and 35 threat factors) relying on the provided partial strategies.

Conclusion: The result of the vector on the axis of Cartesian coordinates indicates that the competition of the Islamic Republic of Iran is more focused on strengths than opportunities.

Cite this article: Farzaneh, A., Bolhosni, K., Beik Bilandi, A. A., Nasirpour, G., Fayazi, H., Haider Zarei, A., & Sabbaghi, M. (2023). Military strategies of the Islamic Republic of Iran against American military threats. *Defensive Future Studies*, 8(29), 41-73.

DOI: 10.22034/DFSR.2023.562184.1647

راهبردهای نظامی جمهوری اسلامی ایران در برابر تهدیدات نظامی آمریکا

عادل فرزانه^۱ | خسرو بوالحسنی^۲ | علی اصغر بیک^۳ | غلامرضا نصیرپور^۴ | حسین فیاضی^۵ | علی حیدر زارعی^۶ | مهدی صباغی^۷

۱. نویسنده مسئول، دانش‌آموخته دکتری علوم دفاعی راهبردی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران، رایانامه:

@sнду.ac.ir۹۸farzaneh

۲. دانشیار علوم دفاعی راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران.

۳. دانشیار دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، تهران، ایران.

۴. عضو هیئت علمی دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، تهران، ایران.

۵. دانشجوی دکتری علوم دفاعی راهبردی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران.

۶. دانشجوی دکتری علوم دفاعی راهبردی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران.

۷. دانشجوی دکتری علوم دفاعی راهبردی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله چکیده

نوع مقاله:	هدف: هدف اصلی این تحقیق بررسی تهدیدات نظامی آمریکا و ارائه راهبردهای نظامی جمهوری اسلامی ایران در برابر آنها می‌باشد.
مقاله پژوهشی	
تاریخ دریافت:	روش: نوع تحقیق کاربردی بوده و اطلاعات لازم از مطالعه اسناد و مدارک و مصاحبه با صاحب‌نظران و پرسش‌نامه جمع‌آوری و از روش توصیفی با رویکرد آمیخته استفاده شده است. جامعه آماری کلی تحقیق، ۷۰ نفر و حجم نمونه بر جامعه آماری منطبق بوده و تمام شمار تعیین شده است. برای گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها، ضمن فیش‌برداری از مطالعات کتابخانه‌ای و انجام مصاحبه‌های تخصصی با به‌کارگیری روش‌های تحلیل اسنادی و تحلیل نخگی، از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی نیز استفاده شده است.
تاریخ بازنگری:	یافته‌ها: تعداد ۷ راهبرد اصلی بر اساس ۷۳ عامل منتخب تحقیق (۱۹ عامل قوت، ۹ عامل ضعف، ۱۰ عامل فرصت و ۳۵ عامل تهدید) با تکیه بر راهبردهای بخشی ارائه شده، احصاء گردید.
تاریخ پذیرش:	نتایج: نتیجه بردار بر روی محور مختصات دکارتی بیانگر آن است که رقابت نظامی، قدرت نظامی ج.ا.ایران بیشتر معطوف به قوت‌ها است تا فرصت‌ها
تاریخ انتشار:	
کلیدواژه‌ها:	تهدیدات نظامی، راهبرد، راهبرد نظامی، قدرت نظامی

استناد: فرزانه، عادل، بوالحسنی، خسرو، بیک بیلندی، علی‌اصغر، نصیرپور، غلامرضا، فیاضی، حسین، حیدر زارعی، علی، صباغی، مهدی. (۱۴۰۲). راهبردهای نظامی جمهوری اسلامی ایران در برابر تهدیدات نظامی آمریکا. آینده‌پژوهی دفاعی، (۲۹): ۴۱-۷۳.

DOI: 10.22034/DFSR.2023.562184.1647

ناشر: دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

مقدمه

مقام معظم رهبری در رابطه با سیاست‌های تجاوزکارانه آمریکا فرمودند: «سیاست کلی آمریکا این است که امنیت داخلی‌اش را به وسیله‌ی دست‌اندازی به کشورهای جهان و تصرف مناطق نفوذ خود تأمین کند»^۱. آمریکا در اسناد راهبردی امنیت ملی خود، ایران را یک قدرت منطقه‌ای تهدید کننده در غرب آسیا تلقی می‌کند و اقدامات وسیعی را در قالب راهبرد فشار منطقه‌ای و جهانی در بعد سیاسی و راهبرد تقویت دفاع موشکی لایه‌ای و از بین بردن گروه‌های متحد ایران همچون حزب‌الله لبنان در دستور کار خود قرار داده است.

اقدامات آمریکا علیه ایران از قبیل کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ علیه محمد مصدق، نفوذ در ایران بین سال‌های ۱۳۳۲ تا ۱۳۵۷، مخالفت با انقلاب اسلامی، وقایع ناموفق طبس، بلوکه کردن دارایی‌های ایران، سرنگونی هواپیمای ایرباس ایران در خلیج فارس، حمله به تأسیسات نفتی ایران در خلیج فارس، کمک تسلیحاتی به عراق در جنگ با ایران، کمک به گروه‌های محارب جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور و... نشانه‌هایی از خصومت این کشور با ایران است (سفلی شاهرودی و همکاران، ۱۳۹۸). نگاهی به سیر صعودی تنش‌های اخیر بین دو کشور، آمادگی بیش از پیش نظامی ایران را برای دفع تجاوز احتمالی آمریکا، امری بدیهی ساخته است. تقابل روزافزون آمریکا در دهه‌های اخیر با جمهوری اسلامی ایران موجب شده است که این کشور یا به‌تنهایی و یا با کمک دیگر متحدان غربی خود در ناتو اقدام به تأسیس چندین پایگاه نظامی در اطراف مرزهای ایران بنماید. پایگاه‌هایی که اکنون در مجموع میزبان ده‌ها هزار سرباز آمریکایی و تریلیون‌ها دلار سرمایه است. با پایان یافتن جنگ تحمیلی، آمریکا با متهم کردن ایران به حمایت از تروریسم، نقض حقوق بشر، تلاش برای دستیابی به سلاح هسته‌ای و تبلیغات گسترده و وسیع رسانه‌ای علیه ایران اقدامات خود را شدت بخشید تا جایی که دو طرف حملات مستقیمی را علیه یکدیگر به انجام رساندند؛ لذا دشمنی آمریکا با ایران همچنان پایدار خواهد ماند و در کوتاه‌مدت انتظار از بین رفتن آن متصور نیست.

بنابراین مسئله اصلی و دغدغه این تحقیق، مدّون نمودن راهبردهای نظامی ج.ا.ایران جهت مقابله با تهدیدهای نظامی آمریکا می‌باشد. شناخت ساختار و توانمندی‌های نظامی دشمن

۱. بیانات در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان در تاریخ ۹۵/۸/۱۲

در سطح راهبردی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار بوده و باعث مصون‌سازی کشور در برابر تهدیدهای نظامی دشمن می‌شود که در صورت نپرداختن به آن باعث غافلگیری و فلج‌سازی راهکنشی، عملیاتی و راهبردی، عدم رشد و توسعه نظامی و دفاعی کشور، بالا رفتن هزینه‌های دفاعی، ضربه خوردن از نقاط آسیب‌پذیر و تصمیم‌گیری نامناسب و ناکارآمد در حوزه نظامی کشور می‌شود. دستیابی به راهبردهای نظامی ج.ا.ایران در برابر تهدیدهای نظامی آمریکا هدف اصلی، شناسایی تهدیدها، توانمندی‌های نظامی دشمن و نقاط قوت و ضعف نظامی کشور از اهداف فرعی این تحقیق می‌باشد و سؤال اصلی تحقیق این‌گونه مطرح می‌گردد که راهبردهای نظامی ج.ا.ایران در برابر تهدیدهای نظامی آمریکا چه می‌باشند؟

مبانی نظری و پیشینه‌های پژوهش

مبانی نظری

قدرت نظامی: توانایی کنترل افراد و رویدادها، توانایی عمل یا اثرگذاری مفهوم قدرت، مفهوم اساسی نظریه جدید سیاسی است. در عرصه جهانی سیاست در روابط بین‌الملل نیز مبارزه برای قدرت است. مورگنتا^۱ سیاست در میان ملت‌ها را مبارزه‌ای در راه قدرت می‌داند. گوناگونی تعاریف از مفهوم قدرت که منبعت از تفاوت در مفاهیم محوری دخیل در تعریف از این مفهوم است. در حقیقت می‌تواند مبین ماهیت‌های گوناگون در درون مفهوم قدرت باشد. رابرت دال می‌گوید: «قدرت رابطه‌ای میان بازیگرانی است که در آن، بازیگرانی دیگر بازیگران را به عملی و امی دارند که در غیر این صورت آن عمل را انجام نمی‌دادند.» مورگنتا معتقد است: «توانایی انسان بر ذهن‌ها و اعمال دیگران قدرت است» (طیب، ۱۳۸۸، ۱۱۹).

قدرت نظامی توانایی یک ملت برای پاسداری از وطن، حفاظت منافع، کمک به متحدان و دستیابی به اهداف محسوب می‌شود. قدرت نظامی نیرویی باهدف مشخص و برای انجام کار ویژه است که در زمان مناسب برای تحصیل اهداف ملی از آن استفاده می‌شود (صنیعی ۱۳۹۸: ۲۰-۲۱).

1. Hans G. Morgenthau

تهدیدات نظامی: تهدید نظامی که بعضاً به عنوان خطر اقدام نظامی، چالش نظامی یا خطر نظامی بیان می‌شود، مفهومی در اطلاعات نظامی است که توانایی قریب‌الوقوع استفاده از نیروی نظامی را برای حل اختلافات دیپلماتیک یا اقتصادی مشخص می‌کند. این افزایش نهایی درگیری‌ها در روابط بین‌الملل است و تهدید صریح دیپلماتیک برای استفاده از زور به عنوان وسیله اجبار را دنبال می‌کند.

راهبرد نظامی: عبارت است از طرحی جامع و منسجم از روش‌های به کارگیری قدرت نظامی و منابع و ابزارهای نیل به اهداف نظامی، در راستای تأمین اهداف سیاسی - نظامی بر اساس پایش محیطی به منظور خلق و بهره‌برداری از فرصت‌ها، توسعه قابلیت‌ها و شایستگی‌های محوری، کاهش ضعف‌ها و خنثی‌سازی تهدیدهای نظامی (مرادیان و همکاران، ۱۳۹۷).

بررسی قدرت نظامی ایالات متحده آمریکا

بر اساس گزارش اندیشکده بنیاد هریتیج، درک وضعیت نظامی آمریکا با توجه به منافع امنیت ملی حیاتی آمریکا، تهدیدات برای این منافع و چارچوبی که آمریکا در آن ممکن است مجبور به استفاده از «قدرت سخت» شود، بسیار مهم است. علاوه بر این، مهم است که بدانیم این سه حوزه محیط‌های عملیاتی، تهدیدها و وضعیت فعلی نظامی آمریکا باگذشت زمان به چه شکل تغییر می‌کنند. باید توجه داشت این تغییرات می‌تواند پیامدهای قابل توجهی بر سیاست‌های دفاعی و سرمایه‌گذاری داشته باشد. با نگاهی به جهان به صورت محیطی که در آن نیروهای آمریکایی برای حفاظت از منافع آمریکا فعالیت می‌کنند، این شاخص بر سه منطقه اروپا، خاورمیانه و آسیا تمرکز دارد. این تمرکز به سبب همگرایی منافع حیاتی آمریکا و بازیگرانی بوده است که قادرند این منافع را به چالش بکشند (شورای راهبردی روابط خارجی، شاخص قدرت نظامی آمریکا از نگاه هریتیج، ۱۳۹۸/۰۴/۰۳).

ایالات متحده آمریکا، کشوری منحصر به فرد از لحاظ بکارگیری قدرت نظامی در جهت تأمین منافع ملی خود در سرتاسر جهان است و در کلیه رویدادهای بحران‌زا، این کشور با استفاده از موقعیت جغرافیایی توانسته به دور از آسیب مستقیم به ایفای نقش بپردازد. در همین راستا قدرت نظامی این کشور (خصوصاً در بعد قدرت دریایی و قدرت هوایی)

طوری سازماندهی شده که با حضور در اقصی نقاط جهان به زعم دولتمردان آمریکا، مناف ملی این کشور را تأمین و از آن حفاظت بعمل آورد (نصیرزاده و همکاران، ۱۴۰۰).

نیروی هوایی ایالات متحده آمریکا با داشتن بزرگترین ناوگان هواپیماهای با سرنشین و بدون سرنشین جنگی و ترابری جهان که برای انجام مأموریت‌های مراقبت و شناسایی تهاجم و دفاع هوایی یکی از عناصر اصلی قدرت هوایی این کشور به حساب می‌آیند و حاکمان سیاسی این کشور جهت تحمیل اراده خود به رقیبان متحدان و دشمنان در فضای جغرافیایی بحری و بری در سراسر دنیا به آن اتکا زیادی دارند؛ در سال‌های اخیر این قدرت تأثیرگذار به دلایل گسترش فضای عملکردی و به ضعف در پوشش فراگیر ظهور رقبای جهانی در قدرت هوایی مانند چین و افزایش هزینه همراه با افزایش سن ناوگان در توسعه نفوذ و قلمروسازی ژئوپلیتیکی نشانه‌های رو به فرسایش و نزول را بروز داده است و چه بسا تغییرات ایجاد شده در سیاست‌های آمریکا در غرب آسیا همانند خروج از افغانستان، کاهش حضور در عراق و برخی کشورهای منطقه و سپردن بخشی از مأموریت‌ها به متحدان و نایب آن، خود ناشی از این تناقض قدرت هوایی باشد. (همان)

متحدان آمریکا در جنگ احتمالی علیه جمهوری اسلامی ایران

در واقع جنگ دو سوئه میان آمریکا و ایران وجود نخواهد داشت و باید شاهد یک جنگ چند جانبه بود. در شرایط کنونی محیط بین‌الملل، تکیه آمریکا به متحدان منطقه‌ای بیشتر شده است. آمریکا که دیگر حاضر نیست دلاری برای جنگ‌های منطقه‌ای در خاورمیانه صرف کند، تلاش می‌کند تا با دوشیدن عربستان سعودی و دیگر کشورهای کوچک و ضعیف منطقه، آن‌ها را به پرداخت هزینه‌های تأمین امنیت در قبال ایران و دیگر تهدیدات وادار کند؛ بنابراین رفتار متحدان منطقه‌ای ایالات متحده در خاورمیانه، بیش از گذشته تهاجمی شده و همین امر احتمال وقوع یک جنگ منطقه‌ای را افزایش داده است. در همین زمینه یافته‌ها حاکی از این واقعیت است که به احتمال بسیار بالا رژیم اشغالگر قدس و برخی از کشورهای منطقه، جهت تهاجم نظامی علیه جمهوری اسلامی ایران ائتلاف تشکیل می‌دهند.

کشورهای اردن، کویت، بحرین، مراکش دارای اتحاد نزدیک و کشورهای مصر، لیبی، سودان، عمان دارای اتحاد ضعیف با عربستان سعودی هستند. در مقابل سوریه تنها متحد نزدیک ایران است و غزه و لبنان دارای اتحاد ضعیف و عراق هم دارای اتحاد نزدیک و در

عین حال رقابت با این کشور است. ترکیه و پاکستان از جمله کشورهایی هستند که به هر دو سو گرایش دارند؛ بنابراین باید انتظار داشت که در صورت وقوع یک جنگ علیه ایران، مجموعه‌ای از کشورهای منطقه‌ای، ناتو عربی را علیه ایران تشکیل دهند؛ اما اتحاد کشورهای مختلف و متعدد تنها عامل پیروزی در جنگ نیست. عربستان سعودی دارای آسیب‌پذیری‌های جدی در مقابل ایران است که از منظر تحلیلگران غربی، در صورت بروز جنگ میان این دو کشور، ایران می‌تواند عربستان سعودی را با شکست مواجه سازد. روزنامه هآرتس رژیم اشغالگر قدس به بررسی این موضوع پرداخته و نوشت: «تباید شک و تردید داشت که در چنین جنگی، ایران، عربستان سعودی را شکست می‌دهد. عربستان سعودی علی‌رغم داشتن تسلیحات پیشرفته آمریکایی، از منظر نظامی ضعیف است و تقریباً دارای یک ارتش واقعی نیست» (العالم به نقل از هآرتس، ۱۳۹۷).

با توجه به این که حمله احتمالی آمریکا به ایران به شکل کانونی و نقطه‌ای و نه به شکل گسترده انجام خواهد شد، رژیم اشغالگر قدس نیز از تسلیحات هسته‌ای تاکتیکی خویش که می‌تواند تنها یک سایت هسته‌ای را بدون آسیب رساندن به دیگر نهادها، بخش‌ها و به ویژه مردم کشور، منهدم کند، استفاده خواهد کرد. یکی از دلایل مهمی که رژیم اشغالگر قدس در صورت حمله آمریکا به ایران، تهران را بمباران هسته‌ای خواهد کرد، اطمینان از عدم توانایی این کشور برای ضربه متقابل هسته‌ای است. بمب هسته‌ای تاکتیکی به سرعت می‌تواند هزینه‌های طرف مقابل را بالا ببرد و احتمال پیروزی جنگ را افزایش دهد. به نظر می‌رسد همان طور که گفته شده، جنگ مورد نظر آمریکا علیه ایران، جنگ محدود و کانونی است و این امر زمینه را برای استفاده از چنین تسلیحاتی بسیار افزایش خواهد داد (Cordesman&others,2017).

اهداف راهبردی آمریکا در غرب آسیا

از زمان پایان جنگ جهانی دوم، مؤلفه‌های سیاست خارجی ایالات متحده در خاورمیانه طیف‌های مختلفی را در بر می‌گیرد: تأمین دسترسی استراتژیک به نفت در منطقه خلیج فارس؛ پشتیبانی و حمایت از حاکمیت رژیم اشغالگر قدس؛ حفظ پایگاه‌های نظامی ایالات متحده، به‌ویژه در کشورهای حوزه خلیج فارس؛ دفاع از دولت‌های هم‌پیمان و رژیم‌های دوست؛ و مبارزه با تروریسم و متغیرهای دیگر که ممکن است سیاست خارجی آمریکا

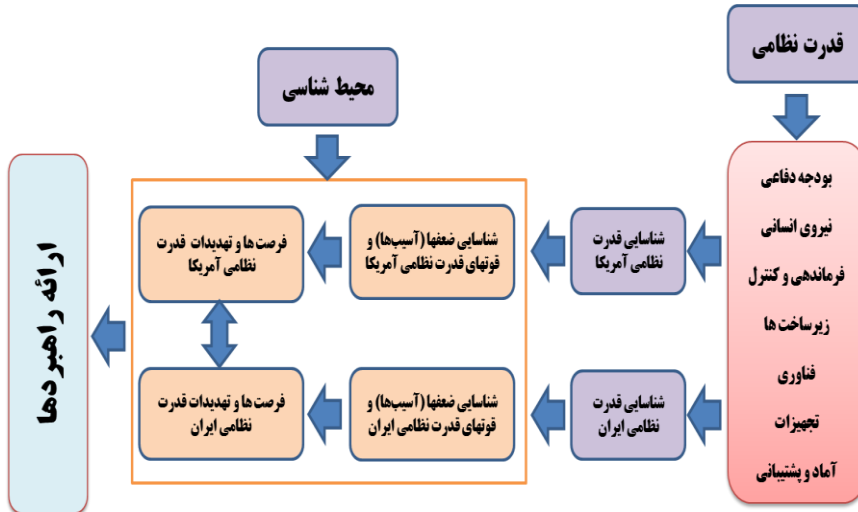
و متحدان آن‌ها در منطقه را تحت تأثیر قرار دهد. هدف قابل توجه ایالات متحده در منطقه خاورمیانه، تأمین دسترسی غرب به نفت بوده است (یوسفی میانجی و همکاران، ۱۳۹۹). تأکیدهای اسناد راهبردی آمریکا نشانگر آن است که سیاست مهار ایران به شدت مورد تأکید است و در راستای تقابل با ج.ا.ایران، آمریکا در منطقه غرب آسیا به برخی از کشورهای متحد خود به ویژه رژیم صهیونیستی تجهیزات نظامی فراوانی را واگذار نموده و رقابت تسلیحاتی را بین کشورهای منطقه به راه انداخته است. همچنین پایگاه‌های متعددی در کشورهای منطقه غرب آسیا ایجاد نموده و با ایجاد سپر دفاع موشکی از منافع رژیم صهیونیستی حمایت می‌نماید و به متحدین خود اطمینان می‌دهد که از هرگونه اقدام نظامی ج.ا.ایران علیه کشورشان در امان خواهند بود (حسن‌پور و همکار، ۱۳۹۷).

رؤسای جمهور آمریکا از برخی ابتکارات، توافقنامه‌ها و معاهدات با کشورهای عربی و سازمان آزادی‌بخش فلسطین حمایت کرده‌اند تا از ثبات و بقای رژیم اشغالگر قدس اطمینان حاصل نمایند. رابطه ایالات متحده و رژیم اشغالگر قدس از ابتدا شامل تأمین ۱۳۵ میلیارد دلار حمایت نظامی، اقتصادی و دیپلماتیک از سال ۱۹۴۹ تا سال ۲۰۱۷ است. از زمان آغاز جنگ سرد، رژیم اشغالگر قدس به‌عنوان یک متحد نزدیک ایالات متحده در منطقه خاورمیانه و بحرانی برای تأمین منافع امنیت ملی آمریکا به شمار می‌آید. با وجود بسیاری از تغییرات سیاسی، این منطق تا امروز ادامه دارد، زیرا رژیم اشغالگر قدس به‌عنوان پایگاهی برای آمریکا در مقابله با افراط‌گرایان عمل می‌نماید. این سیاست همچنین همراه با نابودی برنامه‌های هسته‌ای عراق و سوریه در منطقه شده است (Eisenstadt, 2020).

چارچوب نظری تحقیق

در این تحقیق قدرت نظامی (ظرفیت‌هایی که قدرت نظامی را شکل می‌دهند) بر مبنای نظریه اشلی تلیس و همکارانش شامل بودجه دفاعی، نیروی انسانی، فرماندهی و کنترل، زیرساخت‌های نظامی، تجهیزات دفاعی، فناوری‌های مرتبط و پشتیبانی مورد بررسی قرار می‌گیرد (اشلی تلس و همکاران، ۲۰۱۱). بنابراین قدرت نظامی آمریکا و ج.ا.ایران طبق نظریه فوق احصاء و سپس از هم‌پوشانی مطالعات کتابخانه‌ای و مصاحبه با صاحب‌نظران نقاط ضعف، قوت، تهدید و فرصت آن‌ها شناسایی می‌گردد. در گام آخر از تطابق موارد

یادشده و تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده، راهبردهای نظامی ج.ا.ایران در برابر تهدیدات نظامی آمریکا احصاء می‌گردد.

شکل (۱) چارچوب نظری تحقیق

پیشینه‌های پژوهش

تحقیقی با عنوان «سناریوهای راهبردی صحنه جنگ‌های آینده جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴» توسط عزیز نصیرزاده و همکاران انجام شده است که پژوهشگران در نتیجه‌گیری تحقیق خود چنین آورده‌اند: «عوامل کلیدی سناریوهای راهبردی صحنه‌های جنگ‌های آینده بر اساس میزان عدم قطعیت‌ها و اهمیت آن‌ها شامل بازدارندگی، قدرت هوشمند دشمن، هرج و مرج منطقه‌ای (تحولات منطقه‌ای)، وضعیت قومی مذهبی، کارآمدی نظام، بصیرت و ولایت‌مداری، تحولات ژئوپلیتیکی، دیپلماسی مؤثر و نفوذگرا و قابلیت تحمیل جنگ ائتلافی خواهد بود و با توجه به سه عامل کلیدی دارای بیشترین اهمیت، چهار سناریوی جنگ نیابتی، جنگ تلفیقی، جنگ بی‌ثبات‌سازی و جنگ مهار راهبردی در افق ۱۴۰۴ برای جمهوری اسلامی ایران متصور خواهد بود» (نصیرزاده و همکاران، ۱۴۰۰). در تحقیق دیگری که توسط احمدی و همکاران با عنوان «بررسی تهدیدات نظامی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران در دهه آینده» انجام گرفته است؛ نویسندگان در نتیجه پژوهش خود جایگزینی جنگ‌های نیابتی و درگیر نمودن جبهه‌های

مسلمان - مسلمان با بهره‌گیری از گروه‌های تکفیری در مرزهای غربی و شرقی و همچنین ترغیب اقوام برای ایجاد ناامنی در ایران را به‌عنوان عمده‌ترین تهدید نظامی علیه ج.ا.ا. برآورد نموده‌اند (احمدی و همکاران، ۱۳۹۹).

در تحقیق دیگری که توسط جالینوسی و همکاران با عنوان «بررسی اسناد راهبردی دفاعی آمریکا در سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۰» انجام گردیده است؛ نویسندگان در نتایج تحقیق مذکور اشاره نموده‌اند که راهبردهای آمریکا در مواردی چون مسئله هسته‌ای ایران، بر استفاده از دیپلماسی یعنی فشار و مذاکره توأمان تأکید شده و حمله نظامی را آخرین گزینه می‌داند و بر مواردی از قبیل ادامه روند امنیتی‌سازی برنامه هسته‌ای ایران، محدودسازی راهبردی ایران، کاهش ضریب امنیت سیاسی، نظامی و امنیت فرهنگی ایران، چالش ایران با آمریکا در خصوص هژمونی ایالات متحده و نظم بین‌المللی تأکید شده و از طرفی سیاست‌های اعلام‌شده در این سند برای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تهدید است تا فرصت (جالینوسی و همکاران، ۱۳۹۷).

رساله‌ای با عنوان «توانمندی موشکی ج.ا.ا. ایران و موازنه قدرت در غرب آسیا ۲۰۱۸-۲۰۰۱» توسط مجتبی عزیزی بساطی انجام شده است. در این رساله، نویسنده به این نتیجه رسیده است که جمهوری اسلامی ایران به‌منظور جبران کسری قدرت خود در موازنه قدرت در منطقه غرب آسیا مبادرت به تقویت توانمندی بومی موشکی (شامل انواع کوتاه برد، میان برد و دوربرد) نموده است. موشک بالستیک در نقش ستون فقرات سیاست دفاعی جمهوری اسلامی ایران، مهم‌ترین ابزار این کشور برای ایجاد و حفظ موازنه قدرت منطقه‌ای است؛ بنابراین، می‌توان گفت هدف اصلی جمهوری اسلامی ایران از سرمایه‌گذاری در صنعت موشکی، منصرف کردن کشورهای متخاصم از حمله‌ی نظامی به ایران و بالابردن ضریب بازدارندگی و دفاعی کشور از طریق ایجاد موازنه قدرت بین بازیگران اصلی و تأثیرگذار در منطقه غرب آسیا می‌باشد (عزیزی بساطی، ۱۳۹۸). در رساله دیگری که توسط عباس جعفری نیا با عنوان «تبیین الگوی بومی قدرت نظامی در فضای جغرافیای سیاسی ایران» انجام گردیده است نویسنده در نتیجه پژوهش خود با ارائه یک مدل مفهومی، قدرت نظامی را نتیجه مؤلفه‌های پنج‌گانه نیروی انسانی، تجهیزات، مدیریت و فرماندهی، منابع مالی و فنی و همکاری‌های نظامی می‌داند و با تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها، مبتنی بر ۵۴ متغیر منجر به ترازبایی قدرت نظامی کشورهای منتخب

گردیده است. شاخص‌های فیزیکی و غیر فیزیکی الگوی بومی قدرت نظامی در فضای جغرافیای نظامی ایران پدیدار و ارائه گردید (جعفری‌نیا، ۱۳۹۸).

نکات افتراق، اشتراک و نوآوری تحقیق: جمع بندی تحقیقات انجام شده حاکی از آن است که تمامی تحقیق‌ها به تولید ادبیات در حوزه تهدیدات نظامی و همچنین قدرت نظامی پرداخته و یا به تدوین راهبردهای نظامی ج.ا.ایران در یک حوزه خاص و در برابر تهدیدات منطقه‌ای پرداخته و هیچ یک به تدوین راهبردهای نظامی ج.ا.ایران در برابر تهدیدات نظامی یک کشور خاص نپرداخته که در این تحقیق به تدوین راهبردهای نظامی ج.ا.ایران در برابر تهدیدات نظامی آمریکا پرداخته شده است. نوآوری‌های این تحقیق شامل تدوین راهبردهای نظامی کشور در برابر تهدیدهای نظامی آمریکا و تولید ادبیات راهبرد نظامی کشور و احصاء نقاط قوت و ضعف نظامی کشور و احصاء فرصت‌ها و تهدیدهای نظامی آمریکا می‌باشد.

روش‌شناسی پژوهش

نوع تحقیق کاربردی - توسعه‌ای بوده و از آن جهت که محققین اطلاعات لازم را از مطالعه اسناد و مدارک و مصاحبه با صاحب‌نظران و پرسش‌نامه جمع‌آوری کرده‌اند و نحوه تجزیه و تحلیل آن‌ها کیفی (برای اسناد و مدارک و مصاحبه با صاحب‌نظران) و کمی (پرسش‌نامه) می‌باشد. لذا روش تحقیق توصیفی با رویکرد آمیخته است.

محققین در این پژوهش به دنبال تدوین راهبرد هستند و با توجه به ماهیت این‌گونه پژوهش‌ها (تک متغیره یا متغیر ملاک)، از مشخص کردن متغیرهای مستقل و وابسته و همچنین از مطرح نمودن هرگونه فرضیه‌ای خودداری می‌گردد (انجام تحقیق از طریق تست در محیط و به صورت پیمایشی بوده است).

با توجه به تخصصی بودن موضوع، به‌منظور تکمیل و تولید ادبیات تحقیق، تأیید روایی و پایایی پرسش‌نامه و تکمیل داده‌ای تحقیق به صاحب‌نظران متخصص (خبره) با ویژگی‌های زیر مراجعه شد:

فرماندهان و خبرگان نیروهای مسلح در مشاغل راهبردی دفاعی امنیتی.
اساتید و پژوهشگران سطح راهبردی در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی نیروهای مسلح که در حوزه عنوان مورد بحث فعالیت آموزشی و پژوهشی داشته باشند.

با توجه به این که جامعه آماری کلی تحقیق، ۷۰ نفر به صورت چک لیستی برآورد شده است لذا حجم نمونه بر جامعه آماری منطبق بوده و تمام شمار می باشد. اطلاعات این تحقیق شامل دو بخش است. بخشی مربوط به ادبیات موضوع و مباحث نظری و بخشی مربوط به نظر صاحب نظران و متخصصان موضوع، لذا روش های گردآوری اطلاعات در این پژوهش به دو شکل میدانی و کتابخانه ای است. برای گردآوری داده ها ضمن فیش برداری در مطالعات کتابخانه ای، از مصاحبه های تخصصی و پرسشنامه در بررسی های میدانی استفاده شده و علاوه بر به کارگیری روش های تحلیل اسنادی و تحلیل نخبگی، از روش های آمار توصیفی و استنباطی ناپارامتریک هم استفاده شده است. همچنین برای تدوین راهبردهای مورد نظر از تجزیه و تحلیل عوامل محیطی (داخلی و خارجی) استفاده شده و راهبردها متناسب با عوامل احصایی از روش دیوید (سوات)^۱ استخراج و با استفاده از ماتریس کمی برنامه ریزی استراتژیک^۲ اولویت بندی شده اند.

تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش

برای تدوین راهبرد ۵ گام به شرح ذیل انجام می گیرد.

گام اول: مشخص نمودن عوامل مؤثر بر تدوین راهبرد.

گام دوم: تشکیل جداول ارزیابی عوامل داخلی^۳ و عوامل خارجی^۴.

گام سوم: تعیین موقعیت و اقدام راهبردی با استفاده از نمودار اسپیس^۵.

گام چهارم: تشکیل ماتریس های زوجی.

گام پنجم: تعیین راهبردها و اولویت بندی آنها با استفاده از ماتریس برنامه ریزی راهبردی کمی.

گام اول: مشخص نمودن عوامل مؤثر بر تدوین راهبردهای نظامی جمهوری اسلامی

ایران در برابر تهدیدات نظامی آمریکا

در مرحله نخست از همپوشانی ادبیات تحقیق و مصاحبه های انجام شده، مهم ترین عوامل اثرگذار بر راهبردهای جمهوری اسلامی ایران در برابر تهدیدات نظامی آمریکا مطابق با جداول به شرح زیر احصاء گردید. در مرحله بعدی عوامل احصاء شده، در فرایند پرسشنامه

1. Strengths, Weakness, opportunity, threats/ SWOT

2. Q.S.P.M (Quantitative Strategic Planning Matrix)

3. Internal Factor Evaluation Matrix

4. External Factors Evaluation Matrix

5. SPACE (Strategic Position Action Evaluation)

به قضاوت جامعه آماری تحقیق گذاشته شد که نتایج آن از جمله تعیین نوع عامل (قوت، ضعف، تهدید و فرصت) در جداول مربوطه آورده شده است.

جدول (۱) عوامل مؤثر بر تدوین راهبردهای جمهوری اسلامی ایران در برابر تهدیدات نظامی آمریکا

شماره عامل	عوامل اثرگذار بر راهبردها		آیا به نظر شما این عامل در تدوین راهبرد مدنظر مؤثر است		آیا به نظر شما این عامل تحت کنترل ج.ا.ا. هست		به نظر شما اثر این عامل بر راهبردهای موردنظر چگونه است		تعبیر نقش عامل
	بلی	خیر	بلی	خیر	مثبت	منفی			
۱	*		*		*		*		قوت
۲	*		*		*		*		قوت
۳	*		*		*		*		قوت
۴	*		*		*		*		قوت
۵	*		*		*		*		قوت
۶	*		*		*		*		قوت
۷	*		*		*		*		قوت
۸	*		*		*		*		قوت
۹	*		*		*		*		قوت
۱۰	*		*		*		*		قوت
۱۱	*		*		*		*		قوت
۱۲	*		*		*		*		قوت
۱۳	*		*		*		*		قوت
۱۴	*		*		*		*		قوت
۱۵	*		*		*		*		قوت
۱۶	*		*		*		*		قوت

قوت		*		*		روحیه شهادت طلبی بالا	۱۷
قوت		*		*		وجود ظرفیت های مکمل و دنباله های استراتژیک ج.ا.ایران	۱۸
قوت		*		*		بسیج مردمی	۱۹
ضعف	*			*		حوزه ی فناوری های پیشرفته نظامی ج.ا.ایران	۲۰
ضعف	*			*		میزان آسیب پذیری زیرساخت ها	۲۱
ضعف	*			*		میزان توان نبرد هوایی در ج.ا.ایران	۲۲
ضعف	*			*		اقدامات پدافند غیرعامل در ج.ا.ایران	۲۳
ضعف	*			*		میزان تحرک و سرعت عمل ج.ا.ایران	۲۴
ضعف	*			*		میزان هماهنگی بین دستگاه های دولتی و نظامی در ج.ا.ایران	۲۵
ضعف	*			*		فعالیت گروهک های معاند در ج.ا.ایران	۲۶
ضعف	*			*		مقابله ج.ا.ایران با عملیات روانی و رسانه ای دشمن	۲۷
ضعف	*			*		میزان آسیب پذیری ج.ا.ایران در برابر سلاح های نامتعارف	۲۸
فرصت		*	*			توان آمریکا در مقابل مقاومت های مردمی	۲۹
فرصت		*	*			وابستگی نیروی هوایی آمریکا به پایگاه های کشورهای همسایه جمهوری اسلامی ایران و ناوهای هوایی	۳۰
فرصت		*	*			نیاز دشمن به همکاری کشورهای هم جوار جمهوری اسلامی ایران	۳۱
فرصت		*	*			میزان مقاومت آمریکا در برابر عملیات نامنظم و انتحاری	۳۲
فرصت		*	*			محورهای آمادی آمریکا	۳۳
فرصت		*	*			آشنایی و تطابق آمریکا با فرهنگ مردم منطقه و انزجار ملت ها از آن ها	۳۴
فرصت		*	*			کنترل و برقراری امنیت مناطق اشغالی	۳۵

فرصت	*	*				توان دفاعی بالگردهای مهاجم در برابر سلاح‌های پدافند هوایی دوش‌پرتاب غیرالکترونیکی	۳۶
فرصت	*	*				توان نبرد دشمن در جنگ شهری	۳۷
فرصت	*	*				توان دفاعی ستون پیشروی نظامیان پیاده دشمن	۳۸
تهدید	*	*				اجرای عملیات متحرک هوایی آمریکا	۳۹
تهدید	*	*				تجربیات آمریکا در نبرد مشترک و مرکب	۴۰
تهدید	*	*				توان الکترونیکی و جنگ الکترونیک آمریکا	۴۱
تهدید	*	*				استفاده آمریکا از پشتیبانی کشورهای هم‌پیمان در زمینه‌های اطلاعاتی	۴۲
تهدید	*	*				توان آمریکا در اختلال سیستم اطلاعات نیروهای مقابل	۴۳
تهدید	*	*				دقت، تمرکز، سرعت و کوبندگی بالا در ارتش آمریکا	۴۴
تهدید	*	*				فن‌آوری لیزری، نوری، مغناطیسی آمریکا	۴۵
تهدید	*	*				توان آمریکا در انجام نبرد غیرخطی	۴۶
تهدید	*	*				تجهیزات مهندسی مدرن و کارآمد در ارتش آمریکا	۴۷
تهدید	*	*				آمدن و پشتیبانی مؤثر و مداوم ارتش آمریکا	۴۸
تهدید	*	*				قابلیت آمریکا در هواپیماهای دورپرواز	۴۹
تهدید	*	*				ناوهای هواپیمابر آمریکا	۵۰
تهدید	*	*				یگان تفنگداران دریایی آمریکا	۵۱
تهدید	*	*				انواع زیردریایی‌های هسته‌ای آمریکا	۵۲
تهدید	*	*				موشک‌های بالستیک و کروز آمریکا	۵۳
تهدید	*	*				بمب‌ها و موشک‌های هوشمند آمریکا	۵۴
تهدید	*	*				پدافند هوایی هوشمند آمریکا	۵۵
تهدید	*	*				سپر دفاع ضد موشکی آمریکا	۵۶
تهدید	*	*				پهپادهای آمریکا	۵۷

تهدید	*		*		*	ماهوره‌های نظامی آمریکا	۵۸
تهدید	*		*		*	موشک‌های ضد موشک آمریکا	۵۹
تهدید	*		*		*	تسلیحات شیمیایی آمریکا	۶۰
تهدید	*		*		*	هماهنگی اطلاعاتی بین ماهواره‌ها، هواپیماهای جاسوسی و سیستم‌های عکس برداری و نیروهای ویژه در ارتش آمریکا	۶۱
تهدید	*		*		*	تسلیحات میکروبی آمریکا	۶۲
تهدید	*		*		*	موشک‌های قاره‌پیمای آمریکا	۶۳
تهدید	*		*		*	تسلیحات اورانیوم ضعیف‌شده آمریکا	۶۴
تهدید	*		*		*	توان ائتلاف‌سازی دشمن	۶۵
تهدید	*		*		*	استفاده آمریکا از گروه‌های مخالف و معارض	۶۶
تهدید	*		*		*	امکان تحمیل انزوا گرایی بر ایران	۶۷
تهدید	*		*		*	تحمیل تحریم تسلیحاتی از طرف آمریکا	۶۸
تهدید	*		*		*	ایجاد فشار آمریکا از طریق سازمان‌های بین‌المللی	۶۹
تهدید	*		*		*	امکان برتری اطلاعاتی آمریکا متکی بر توانمندی شبکه محور	۷۰
تهدید	*		*		*	ارتباط ماهواره‌ای آمریکا	۷۱
تهدید	*		*		*	فرماندهی و کنترل چند حوزه‌ای آمریکا	۷۲
تهدید	*		*		*	عملیات روانی گسترده آمریکا	۷۳

جدول بالا نشانگر این است که از تعداد ۷۳ عاملی که بر تدوین راهبردهای نظامی ج.ا.ایران در برابر تهدیدات نظامی آمریکا احصاء شده است ۱۹ عامل قوت، ۹ عامل ضعف، ۱۰ عامل فرصت و ۳۵ عامل تهدید می‌باشند.

گام دوم: تشکیل جداول ارزیابی عوامل داخلی و خارجی

جدول (۲) ارزیابی عوامل داخلی

ارزش موزون شده وضعیت مطلوب سازمان نسبت به عوامل	ارزش وضعیت مطلوب و مورد انتظار سازمان در بهره برداری از عوامل	ارزش موزون شده وضع موجود سازمان نسبت به عوامل	ارزش وضعیت موجود سازمان نسبت به عوامل	وزن یا ضریب ارزش عوامل در راهبرد سازمان	ارزش عوامل در تدوین راهبرد سازمان	عوامل داخلی	
۱۴۸.۰	۴	۱۴۲.۰	۳.۸۳۸	۰.۰۳۷	۴.۳۲۹	عمق راهبردی ج.ا.ایران	S۱
۱۳۲.۰	۴	۱۲۲.۰	۳.۷۰۳	۰.۰۳۳	۸۴۳.۳	قابلیت حمله به استراتژی عملیاتی آمریکا	S۲
۱۳۲.۰	۴	۱۲۳.۰	۳.۷۳	۰.۰۳۳	۹۲۹.۳	توان رزمی ج.ا.ایران برای جنگ ناهمتراز	S۳
۱۵۶.۰	۴	۱۵۲.۰	۳.۸۹۲	۰.۰۳۹	۶۲.۴	تهدید امنیت منافع و اهداف ملی کشورهای همسو با آمریکا	S۴
۱۴۸.۰	۴	۱۴۱.۰	۳.۸۱۱	۰.۰۳۷	۳۴۳.۴	کنترل تنگه هرمز و جزایر استراتژیک خلیج فارس	S۵

۱۳۶.۰	۴	۱۲۱.۰	۳.۵۶۸	۰.۰۳۴	۹۸۶.۳	قابلیت ایجاد اخلال در امنیت منافع ملی آمریکا	S۶
۱۴.۰	۴	۱۳۱.۰	۳.۷۵۷	۰.۰۳۵	۱۵۷.۴	قابلیت نامن نمودن پایگاه‌ها و مراکز سیاسی، نظامی اقتصادی آمریکا	S۷
۱.۰	۴	۱۲۲.۰	۳.۸۱۱	۰.۰۳۲	۸۱.۳	توانایی ج.ا.ایران در اجرای عملیات‌های ویژه به‌منظور وارد نمودن تلفات سنگین	S۸
۱۲۸.۰	۴	۱۱۷.۰	۳.۶۴۹	۰.۰۳۲	۷۵۷.۳	قابلیت قدرت سایبری و اطلاعاتی ج.ا.ایران	S۹
۱۴۴.۰	۴	۱۳۶.۰	۳.۷۸۴	۰.۰۳۶	۲۰۰.۴	موشک‌های نقطه زن و هوشمند	S۱۰
۱۳۶.۰	۴	۱۳۰.۰	۳.۸۱۱	۰.۰۳۴	۹۵۷.۳	قایق‌های تندرو مسلح ج.ا.ایران	S۱۱
۱۴۴.۰	۴	۱۳۵.۰	۳.۷۵۷	۰.۰۳۶	۱۷۱.۴	مین‌های دریایی ج.ا.ایران	S۱۲
۱۴۴.۰	۴	۱۳۷.۰	۳.۸۱۱	۰.۰۳۶	۲۷۱.۴	سامانه‌های بدون سرنشین ج.ا.ایران	S۱۳

۱۶۰	۴	۱۵۸۰	۳۰۹۴۶	۰۰۰۴	۷۴۳۰۴	وجود رهبر مدیر و توانا	S۱۴
۱۴۸۰	۴	۱۴۲۰	۳۸۳۸	۰۰۰۳۷	۳۱۴۰۴	انسجام وفاق ملی در ج.ا.ایران	S۱۵
۱۴۸۰	۴	۱۴۳۰	۳۸۶۵	۰۰۰۳۷	۳۷۱۰۴	استحکام درونی قدرت ملی ج.ا.ایران	S۱۶
۱۶۰	۴	۱۵۷۰	۳۰۹۱۹	۰۰۰۴	۶۷۱۰۴	روحیه شهادت طلبی بالا	S۱۷
۱۳۶۰	۴	۱۲۵۰	۳۰۶۷۶	۰۰۰۳۴	۹۸۶۰۳	وجود ظرفیت های مکمل و دنیاهای استراتژیک	S۱۸
۱۶۰	۴	۱۵۸۰	۳۰۹۴۶	۰۰۰۴	۶۴۳۰۴	بسیج مردمی	S۱۹
۰۶۸۰	۴	۰۵۱۰	۱۰۵۱۴	۰۰۰۳۴	۰۰۰۰۴	حوزه‌ی فناوری های پیشرفته نظامی	W۱
۰۷۲۰	۴	۰۴۴۰	۱۰۲۱۶	۰۰۰۳۶	۲۱۴۰۴	میزان آسیب پذیری زیرساخت ها	W۲
۰۷۴۰	۴	۰۴۶۰	۱۰۲۴۳	۰۰۰۳۷	۳۸۶۰۴	میزان توان نبرد هوایی در ج.ا.ایران	W۳
۰۷۰	۴	۰۵۰۰	۱۰۴۳۲	۰۰۰۳۵	۰۸۶۰۴	اقدامات پدافند غیرعامل در ج.ا.ایران	W۴
۰۶۶۰	۴	۰۴۶۰	۱۰۴۰۵	۰۰۰۳۳	۸۲۹۰۳	میزان تحرک و سرعت عمل ج.ا.ایران	W۵

۰۷۰	۴	۰۴۸۰	۱۳۷۸	۰۰۳۵	۱۲۹۰۴	میزان هماهنگی بین دستگاه‌های دولتی و نظامی	W۶
۰۷۰	۴	۰۴۵۰	۱۲۹۷	۰۰۳۵	۰۸۶۰۴	فعالیت گروهک‌های معاند در ج.ا.ایران	W۷
۰۷۰	۴	۰۴۷۰	۱۳۵۱	۰۰۳۵	۱۵۷۰۴	مقابله با عملیات روانی و رسانه‌ای دشمن	W۸
۰۷۶۰	۴	۰۴۲۰	۱۱۰۸	۰۰۳۸	۴۵۷۰۴	میزان آسیب-پذیری در برابر سلاح‌های نامتعارف	W۹
۳۶۴۰۳		۰۱۱۰۳		۹۶۳۰		جمع کل	

جدول (۳) ارزیابی عوامل خارجی

ارزش موزون شده وضعیت مطلوب سازمان نسبت به عوامل	ارزش وضعیت مطلوب و مورد انتظار سازمان در بهره‌برداری از عوامل	ارزش موزون شده وضع موجود سازمان نسبت به عوامل	ارزش وضعیت موجود سازمان نسبت به عوامل	وزن یا ضریب ارزش عوامل در راهبرد سازمان	ارزش عوامل در تدوین راهبرد سازمان	عوامل خارجی	
۰۸۶۸۶۹۰	۴	۰۸۵۰	۸۹۲۰۳	۰۲۱۷۱۰	۲۱۴۰۴	توان آمریکا در مقابل مقاومت‌های مردمی	۰۱

۰۸۷۴۶۷۰	۴	۰۸۶۰	۹۱۹.۳	۰۲۱۸۶۰	۲۴۳.۴	وابستگی نیروی هوایی آمریکا به پایگاه‌های کشورهای همسایه ج.ا.ایران	۰۲
۰۸۷۴۶۷۰	۴	۰۸۵۰	۸۹۲.۳	۰۲۱۸۶۰	۲۴۳.۴	نیاز دشمن به همکاری کشورهای هم‌جوار	۰۳
۰۸۳۳۴۴۰	۴	۰۷۹۰	۸۱۱.۳	۰۲۰۸۳۰	۰۴۳.۴	میزان مقاومت آمریکا در برابر عملیات نامنظم و انتحاری	۰۴
۰۸۱۸۵۹۰	۴	۰۷۶۰	۷۳.۳	۰۲۰۴۶۰	۹۷۱.۳	محورهای آمادی آمریکا	۰۵
۰۷۸۶۲۳۰	۴	۰۷۴۰	۷۵۷.۳	۰۱۹۶۵۰	۸۱۴.۳	انزجار ملت‌های منطقه از آمریکا	۰۶
۰۸۵۶۹۴۰	۴	۰۸۲۰	۸۱۱.۳	۰۲۱۴۲۰	۱۵۷.۴	کنترل و برقراری امنیت مناطق اشغالی	۰۷
۰۷۹۲۲۱۰	۴	۰۶۹۰	۴۸۶.۳	۰۱۹۸۰۰	۸۴۳.۳	توان دفاعی بالگردهای مهاجم در برابر سلاح‌های پدافند هوایی	۰۸
۰۸۶۸۶۹۰	۴	۰۸۲۰	۷۸۴.۳	۰۲۱۷۱۰	۲۱۴.۴	توان نبرد دشمن در جنگ شهری	۰۹
۰۸۴۸۰۷۰	۴	۰۸۱۰	۸۱۱.۳	۰۲۱۲۰۰	۱۱۴.۴	توان دفاعی ستون پیشروی نظامیان پیاده دشمن	۱۰
۰۴۱۶۷۲۰	۴	۰۳۲۰	۵۴۱.۱	۰۲۰۸۳۰	۰۴۳.۴	اجرای عملیات متحرک هوایی آمریکا	T۱
۰۴۴۱۷۶۰	۴	۰۳۳۰	۵۱۴.۱	۰۲۲۰۸۰	۲۸۶.۴	تجربیات آمریکا در نبرد مشترک و مرکب	T۲

۰۴۸۵۸۸.۰	۴	۰۲۶.۰	۰۸۱.۱	۰۲۴۲۹.۰	۷۱۴.۴	توان الکترونیکی و جنگ الکترونیک آمریکا	T۳
۰۴۵۶۵.۰	۴	۰۲۵.۰	۱۰۸.۱	۰۲۲۸۲.۰	۴۲۹.۴	استفاده اطلاعاتی از پشتیبانی کشورهای هم‌پیمان	T۴
۰۴۵۴۹۶.۰	۴	۰۲۶.۰	۱۶۲.۱	۰۲۲۷۴.۰	۴۱۴.۴	توان آمریکا در اختلال سیستم اطلاعات نیروهای مقابل	T۵
۰۴۷۱۱۴.۰	۴	۰۲۶.۰	۱۰۸.۱	۰۲۳۵۵.۰	۵۷۱.۴	دقت، تمرکز، سرعت و کوبندگی بالا در ارتش آمریکا	T۶
۰۴۵۴۹۶.۰	۴	۰۲۹.۰	۲۷.۱	۰۲۲۷۴.۰	۴۱۴.۴	فن‌آوری لیزری، نوری، مغناطیسی آمریکا	T۷
۰۴۲۹۹۱.۰	۴	۰۲۸.۰	۲۹۷.۱	۰۲۱۴۹.۰	۱۷۱.۴	توان آمریکا در انجام نبرد غیرخطی	T۸
۰۴۴۴۶۵.۰	۴	۰۳۰.۰	۳۵۱.۱	۰۲۲۲۳.۰	۳۱۴.۴	تجهیزات مهندسی مدرن و کارآمد در ارتش آمریکا	T۹
۰۴۵۶۵.۰	۴	۰۳۱.۰	۳۵۱.۱	۰۲۲۸۲.۰	۴۲۹.۴	آمد و پشتیبانی مؤثر و مداوم	T۱۰
۰۴۸.۰	۴	۰۳۰.۰	۲۴۳.۱	۰۲۴.۰	۶۵۷.۴	هواپیماهای دورپرواز	T۱۱
۰۴۶۳۸۲.۰	۴	۰۳۱.۰	۳۲۴.۱	۰۲۳۱۹۱.۰	۵۰۰.۴	ناوهای هواپیمابر آمریکا	T۱۲
۰۴۳۲۹.۰	۴	۰۳۳.۰	۵۴۱.۱	۰۲۱۶۴۵.۰	۲۰۰.۴	یگان تفنگداران دریایی آمریکا	T۱۳
۰۴۳۴۳۴.۰	۴	۰۳۱.۰	۴۳۲.۱	۰۲۱۷۱۷.۰	۲۱۴.۴	انواع زیردریایی‌های	T۱۴

۰۴۶۵۲۶۰	۴	۰۳۰۰	۲۹۷.۱	۰۲۳۲۶۳۰	۵۱۴.۴	موشک‌های بالتستیکی و کروز آمریکا	T15
۰۴۸۴۴۴۰	۴	۰۳۲۰	۳۲۴.۱	۰۲۴۲۲۰	۷۰۰.۴	بمب‌ها و موشک‌های هوشمند آمریکا	T16
۰۴۳۸۷۸۰	۴	۰۲۷۰	۲۴۳.۱	۰۲۱۹۳۹۰	۲۵۷.۴	پدافند هوایی هوشمند آمریکا	T17
۰۴۱۸۱۶۰	۴	۰۲۸۰	۳۵۱.۱	۰۲۰۹۰۸۰	۰۵۷.۴	سپر دفاع ضد موشکی آمریکا	T18
۰۴۶۶۸۱۰	۴	۰۲۸۰	۱۸۹.۱	۰۲۳۳۴۱۰	۵۲۹.۴	پهپادهای آمریکا	T19
۰۴۷۴۱۳۰	۴	۰۲۹۰	۲۴۳.۱	۰۲۳۷۰۶۰	۶۰۰.۴	ماهواره‌های نظامی آمریکا	T20
۰۴۴۳۲۱۰	۴	۰۳۱۰	۳۷۸.۱	۰۲۲۱۶۰	۳۰۰.۴	موشک‌های ضد موشک آمریکا	T21
۰۳۹۳۱۱۰	۴	۰۳۰۰	۵۴۱.۱	۰۱۹۶۵۶۰	۸۱۴.۳	تسلیحات شیمیایی آمریکا	T22
۰۴۴۶۲۰	۴	۰۳۰۰	۳۲۴.۱	۰۲۲۳۱۰	۳۲۹.۴	هماهنگی اطلاعاتی بین ماهواره‌ها، هواپیماهای جاسوسی و سیستم‌های	T23
۰۳۹۴۶۶۰	۴	۰۳۰۰	۵۱۴.۱	۰۱۹۷۳۳۰	۸۲۹.۳	تسلیحات میکروبی آمریکا	T24
۰۴۲۹۹۱۰	۴	۰۳۰۰	۳۷۸.۱	۰۲۱۴۹۶۰	۱۷۱.۴	موشک‌های قاره‌پیمای آمریکا	T25
۰۴۲۵۵۸۰	۴	۰۳۰۰	۴۳۲.۱	۰۲۱۲۷۹۰	۱۲۹.۴	تسلیحات اورانیوم ضعیف شده آمریکا	T26
۰۴۴۶۲۰	۴	۰۲۸۰	۲۴۳.۱	۰۲۲۳۱۰	۳۲۹.۴	توان ائتلاف‌سازی دشمن	T27

۰۴۵۳۵۱۰	۴	۰۲۹۰	۲۷۰	۰۲۲۶۷۰	۴۰۰۴	استفاده آمریکا از گروه‌های مخالف و معارض	T۲۸
۰۴۳۴۳۴۰	۴	۰۲۶۰	۲۱۶۰	۰۲۱۷۱۷۰	۲۱۴۴	امکان تحمیل انزوا گزایی بر ایران	T۲۹
۰۴۵۴۹۶۰	۴	۰۲۷۰	۱۸۹۰	۰۲۲۷۴۰	۴۱۴۴	تحمیل تحریم تسلیحاتی از طرف آمریکا	T۳۰
۰۴۶۶۸۱۰	۴	۰۲۷۰	۱۶۲۰	۰۲۳۳۴۰	۵۲۹۴	ایجاد فشار آمریکا از طریق سازمان‌های بین‌المللی	T۳۱
۰۴۸۱۴۵۰	۴	۰۲۷۰	۱۰۸۰	۰۲۴۰۷۰	۶۷۱۴	امکان برتری اطلاعاتی آمریکا	T۳۲
۰۴۹۴۷۴۰	۴	۰۲۸۰	۱۳۵۰	۰۲۴۷۳۷۰	۸۰۰۴	ارتباط ماهواره‌ای آمریکا	T۳۳
۰۴۸۴۴۴۰	۴	۰۲۹۰	۲۱۶۰	۰۲۴۲۲۰	۷۰۰۴	فرماندهی و کنترل چند حوزه‌های آمریکا	T۳۴
۰۴۶۸۲۵۰	۴	۰۲۷۰	۱۶۲۰	۰۲۳۴۱۳۰	۵۴۳۴	عملیات روانی گسترده آمریکا	T۳۵
۴۲۱۱۱۹۰۲			۳۱۵۰		۱		جمع کل

گام سوم: تعیین موقعیت و اقدام راهبردی

جهت تعیین موقعیت راهبردی بر روی محور مختصات دکارتی^۱ (نمودار تعیین موقعیت و رویکرد اقدامات راهبردی SPACE) باید از جداول ارزیابی عوامل داخلی و خارجی استفاده نمود. ابتدا موقعیت وضعیت فعلی یا موجود را از جداول به دست می‌آوریم:

۳۰۱ = جمع نمرات موزون شده وضع موجود سازمان نسبت به عوامل داخلی

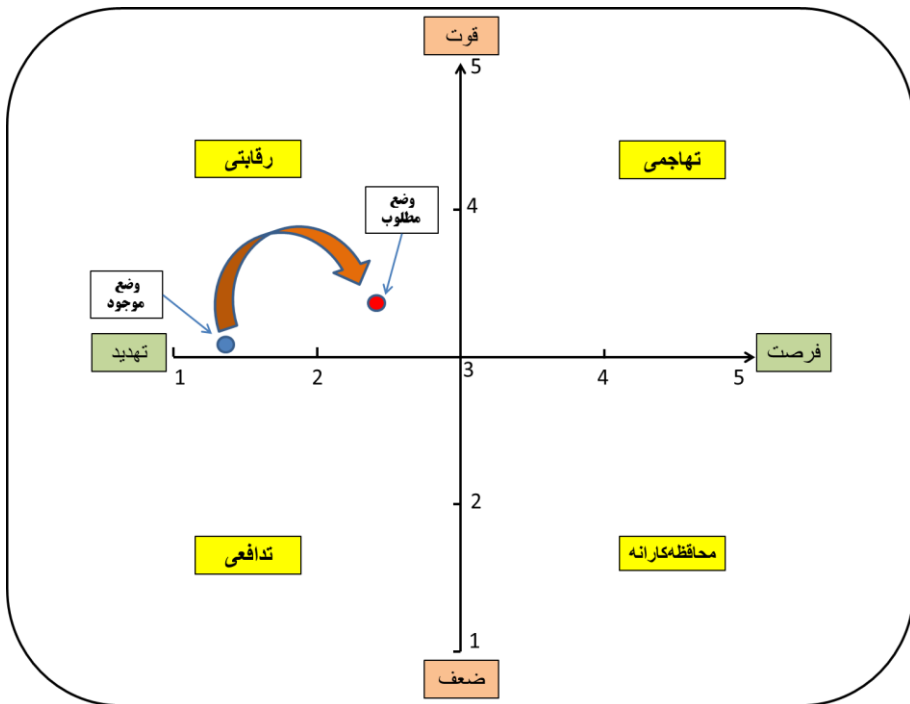
۱- به مجموع هردو محور و شکل در روش دیوید نمودار تعیین موقعیت و اقدام راهبردی (SPACE) یا Strategic Position Action Evaluation) گفته می‌شود که نشان دهنده موقعیت یا جایگاه وضعیت موجود سازمان و در نتیجه رویکرد اقدامات راهبردی آن است.

۱.۳۱ = جمع نمرات موزون شده وضع موجود سازمان نسبت به عوامل خارجی

جهت تعیین جایگاه مطلوبی که سازمان با اجرای این راهبرد باید به آن برسد، بر روی محور مختصات دکارتی، اکنون باید در جداول ارزیابی عوامل داخلی و خارجی، به جای اعدادی که از معدل نمره‌های داده شده توسط جامعه آماری تحقیق به ازای هر یک از عوامل به سازمان داده شده و وضعیت موجود سازمان را در برخورد با آن عامل تبیین کرده و در محاسبات تعیین وضع موجود اعمال شد، هیئت تدوین راهبرد سازمان با توجه به امکانات موجود و قابل دسترس و قابلیت‌هایی که لازم است سازمان برای اجرای این راهبرد در هر صورت فراهم نماید، نمره‌ای بالاتر از نمره وضع موجود به ازای هر عامل به سازمان می‌دهد و در واقع هیئت تدوین راهبرد تعیین می‌کند که سازمان به ازای هر یک از عوامل باید به این نمره برسد. سپس محاسبات با همان نرمالیزه شده ارزش عوامل به همان شکل قبل انجام می‌شود و در نهایت عدد مربوط به جایگاه مطلوب سازمان که با اجرای این راهبرد باید به آن برسد به ازای مجموع عوامل داخلی و مجموع عوامل خارجی به شرح زیر تعیین می‌شود.

۳.۳۶ = جمع نمرات موزون شده وضع مطلوب سازمان به ازای نمرات مطلوب عوامل داخلی

۲.۴۳ = جمع نمرات موزون شده وضع مطلوب سازمان به ازای نمرات مطلوب عوامل خارجی

نمودار (۱) تعیین موقعیت وضعیتی فعلی و مطلوب

نمودار تعیین موقعیت وضعیتی فعلی و وضعیتی مطلوب بیانگر مطالب زیر است:

- (۱) هم وضعیتی موجود و هم وضعیتی مطلوب در ربع رقابتی قرار دارد.
- (۲) وضعیتی موجود نشان می‌دهد در تحلیل بردار بر روی محور مختصات دکارتی به میزانی که قوت‌ها و ظرفیت‌ها موجود است به‌طور نسبی به همان میزان تهدیدات علیه ج.ا.ایران وجود دارد.
- (۳) تحلیل بردار بر روی محور مختصات دکارتی بیانگر آن است که رقابت ج.ا.ایران بیشتر معطوف به قوت‌ها است تا فرصت‌ها.

احصاء راهبردها

پس از بررسی و واکاوی دقیق ۱۹ عامل قوت، ۹ عامل ضعف، ۱۰ عامل فرصت و ۳۵ عامل تهدید و همچنین با استفاده از نتایج ماتریس SWOT و ماتریس‌های زوجی SO (تهاجمی)، WO (محافظة کارانه)، ST (رقابتی) و WT (دفاعی) و پس از فرموله کردن نتایج به دست آمده طی جلسات خبرگی، نهایتاً تعداد ۷ راهبرد اصلی (مندرج در بخش

نتیجه‌گیری) احصاء گردید. همچنین به منظور افزایش درک مفهومی راهبردهای احصاء شده، برای هر راهبرد یک نام به اختصار انتخاب گردید.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

الف-نتیجه‌گیری

راهبردهای به دست آمده به ترتیب عبارتند از:

(۱) ایجاد بازدارندگی یکپارچه

ایجاد بازدارندگی یکپارچه با بهره‌گیری از وجود ظرفیت‌های مکمل و دنباله‌های استراتژیک (هدایت و سازمان‌دهی مبارزین حسینیون آذربایجان، زینبیون پاکستان، فاطمیون افغانستان، حزب‌الله لبنان، حشدالشعبی عراق و جهاد اسلامی نوار غزه)، تسلیحات بومی، موشک‌های نقطه زن، به‌کارگیری سامانه‌های بدون سرنشین، کسب قابلیت آسیب رساندن به ماهواره‌های اطلاعاتی دشمن، رصد و پایش منافع و اهداف ملی آمریکا (برآورد اطلاعاتی نقاط آسیب‌پذیری منافع و اهداف ملی قابل‌دسترس آمریکا)، جلوگیری از شکل‌گیری اتحاد و ائتلاف دشمن، به‌منظور ایجاد اختلال در استراتژی‌های دشمن و پرهزینه کردن جنگ برای این کشور در منطقه.

(۲) غافل‌گیری دشمن

غافل‌گیر نمودن دشمن (غافل‌گیری در زمان، مکان، طرح‌ریزی و فناوری‌های بومی) در موقعیت غیر قابل انتظار با استفاده از تجهیز گروه‌های همسوی ج.ا.ایران به تسلیحات بومی کشور، ضربه زدن به ستون پیشرو دشمن به‌وسیله آتش توپخانه گسترده دقیق و خودکار، سامانه‌های دفاع موشکی کنترل از راه دور مستقر در زمین باقابلیت نابودی موشک‌های بالستیک و کروز، به‌کارگیری وسایل بدون سرنشین جهت شناسایی مخفیانه، مجهز به رادار مادون قرمز تصویربردار، به‌کارگیری توان رزم ج.ا.ایران در جنگ‌های ناهم‌تراز، ارتقاء توان اطلاعاتی و اجرای عملیات نظامی در منطقه مورد علاقه ج.ا.ایران، به‌کارگیری سامانه‌های بدون سرنشین، آرایش و استقرار سریع نظامی نیروهای کارآمد چابک در صحنه نبرد، ایجاد اختلال در آماد و پشتیبانی مؤثر و مداوم آمریکا در منطقه به‌وسیله توان سایبری و گروه‌های همسو جهت ناامن کردن مناطق اشغالی، کند کردن تحرک و سرعت عمل دشمن و سردرگمی در انتخاب استراتژی‌های جایگزین نظامی.

۳) استمرار افزایش قدرت ملی و پیوند رشد پدیده‌های منطقه‌ای و جهانی به فضای

ج.ا.ا.

استمرار افزایش قدرت ملی و پیوند رشد پدیده‌های منطقه‌ای و جهانی به فضای ج.ا.ا.ایران با استفاده از موقعیت ژئواستراتژیک (مانند اتصال خشکی به دریا، ترانزیت هوایی، و ...) به منظور افزایش علائق ژئوپلیتیکی کشورهای هم‌جوار و اخلاص در ائتلاف‌سازی کشورهای پیرامونی با آمریکا.

۴) دفاع مردم پایه

دفاع مردم پایه با استفاده از توان رهبری و فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی)، تقویت بسیج مردمی، انسجام و وفاق ملی در راستای کاهش فعالیت‌های گروه‌های معاند و عملیات روانی و رسانه‌ای دشمن.

۵) افزایش انزجار عمومی مردم منطقه از آمریکا

افزایش انزجار عمومی مردم منطقه از آمریکا با استفاده از توان رهبری و نفوذ کلام مقام عظمای ولایت در گروه‌های همسوی ج.ا.ا.ایران و مردم منطقه در راستای کاهش همکاری کشورهای منطقه با آمریکا و به خطر انداختن منافع و اهداف ملی این کشور در منطقه.

۶) تهدید پایگاه‌های نظامی و اهداف ملی آمریکا

ناامن کردن پایگاه‌های نظامی و اهداف ملی آمریکا در منطقه پیرامونی ج.ا.ا.ایران با بهره‌گیری از توان رزم جنگ ناهم‌تراز، قدرت سایبری، تسلیحات هوشمند دور ایستا، توان اطلاعاتی و اجرای عملیات نظامی در عمق منطقه مورد علاقه، عملیات مستشاری نظامی در کشورهای هدف، آموزش‌های مناسب کسب مهارت خلاقیت و نوآوری در عملیات‌های نظامی محدود برای فرماندهان نظامی ج.ا.ا.ایران، به کارگیری تسلیحات بدون سرنشین، تجهیز گروه‌های همسو به ریز پرنده‌های انتحاری و تسلیحات بومی ج.ا.ا.ایران به منظور آسیب‌پذیر نمودن منافع آمریکا در منطقه، اخلاص درنبرد خطی دشمن، ایجاد اخلاص در سیستم‌آمد و پشتیبانی مؤثر و مداوم آمریکا در منطقه و اخلاص در سیستم دفاعی دشمن.

۷) توسعه ظرفیت‌های پدافند غیرعامل

توسعه ظرفیت‌های پدافند غیرعامل ج.ا.ا.ایران با استفاده از تقویت حوزه‌ی فناوری‌های پیشرفته، استمرار افزایش قدرت ملی، تقویت ظرفیت‌های مکمل، موقعیت راهبردی کشور،

دنباله‌های ژئوپلیتیک ج.ا.ایران در کشورهای پیرامونی، بسیج مردمی و روحیه سلحشوری، در راستای افزایش پایداری ملی، ارتقاء تاب‌آوری زیرساخت‌های حیاتی، حساس و کاهش آسیب‌پذیری‌های ناشی از تهدیدات نظامی امریکا (متعارف و نامتعارف).

تشکیل ماتریس کمی برنامه‌ریزی راهبردی

محدودیت منابع، زمان، وجود موانعی که موجب شکست راهبرد می‌شوند و بسیاری از عوامل محیطی ایجاب می‌کند تا راهبردهای مناسب و دارای اولویت برای اجرا را در رأس برنامه‌های خود قرار دهیم. به‌منظور تعیین اولویت راهبردها از ماتریس کمی برنامه‌ریزی راهبردی^۱ استفاده می‌گردد. ماتریس کمی برنامه‌ریزی راهبردی یکی از تکنیک‌ها و ابزارهای بسیار رایج در ارزیابی گزینه‌های راهبردی و مشخص نمودن جذابیت نسبی راهبردها است که برای مرحله تصمیم‌گیری جهت انتخاب راهبردهای برتر مورد استفاده قرار می‌گیرد.

1-QSPM (Quantitative Strategic Planning Matrix)

جدول (۴) ماتریس برنامه‌ریزی راهبردی کمی

رتبه	جمع	نقش‌های چهارگانه محیطی				جمع ضریب وزنی	
		تهدید	فرصت	ضعف	قوت		
		۰.۴۲	۲.۶	۱.۰۱۴	۰.۸		
اول	۲۲.۶۷۸	۴.۹	۴.۷	۴.۵	۴.۸	پاسخگویی	ایجاد بازدارندگی یکپارچه
		۲.۰۶	۱۲.۲۲	۴.۵۶	۳.۸۴	جذابیت	
دوم	۲۲.۲۳۶	۴.۸	۴.۷	۴.۱	۴.۸	پاسخگویی	غافل‌گیری دشمن
		۲.۰۲	۱۲.۲۲	۴.۱۶	۳.۸۴	جذابیت	
هفتم	۱۶.۱۸	۴	۳	۴	۳.۳	پاسخگویی	توسعه ظرفیت‌های پدافند غیرعامل
		۱.۶۸	۷.۸	۴.۰۶	۲.۶۴	جذابیت	
چهارم	۱۸.۶۸	۴	۳.۵	۴	۴.۸	پاسخگویی	دفاع مردم پایه
		۱.۶۸	۹.۱	۴.۰۶	۳.۸۴	جذابیت	
پنجم	۱۸.۳۴	۴.۵	۴.۵	۲.۷	۲.۵	پاسخگویی	افزایش انزجار عمومی مردم منطقه از آمریکا
		۱.۸۹	۱۱.۷	۲.۷۵	۲	جذابیت	
سوم	۲۰.۱۱	۴.۴	۴	۴.۲	۴.۵	پاسخگویی	استمرار افزایش قدرت ملی و پیوند رشد پدیده‌های منطقه‌ای و جهانی به فضای ج.ا.ا.
		۱.۸۵	۱۰.۴	۴.۲۶	۳.۶	جذابیت	
ششم	۱۷.۳۸	۴.۵	۳.۷	۲	۴.۸	پاسخگویی	تهدید پایگاه‌های نظامی و اهداف ملی آمریکا
		۱.۸۹	۹.۶۲	۲.۰۳	۳.۸۴	جذابیت	

پس از تشکیل ماتریس برنامه‌ریزی راهبردی کمی، اولویت راهبردها به ترتیب اسامی آن‌ها عبارت‌اند از:

- (۱) ایجاد بازدارندگی یکپارچه
- (۲) غافل‌گیری دشمن
- (۳) استمرار افزایش قدرت ملی و پیوند رشد پدیده‌های منطقه‌ای و جهانی به فضای ج.ا.ا.
- (۴) دفاع مردم پایه
- (۵) افزایش انزجار عمومی مردم منطقه از آمریکا
- (۶) تهدید پایگاه‌های نظامی و اهداف ملی آمریکا
- (۷) توسعه ظرفیت‌های پدافند غیرعامل

ب- پیشنهادها

۱. راهبردهای احصا شده این تحقیق جهت بهره‌برداری به معاونت‌های ذی‌ربط در قرارگاه مرکزی حضرت خاتم (ص) و ستاد کل نیروهای مسلح ارجاع گردد.
۲. پیشنهاد می‌گردد نیرویی با عنوان ارتش سایبری یا عنوانی مشابه در سطح نیروهای مسلح ایجاد گردد و کلیه توانمندی‌ها و ظرفیت‌های انسانی، فنی و تجهیزاتی ارتش و سپاه مرتبط با سایبر در این نیرو ادغام شده و ضمن تعامل و ارتباط تنگاتنگ با بخش کشوری در حوزه سایبری، به فعالیت یکپارچه و متمرکز در عملیات سایبری به‌ویژه در بخش آفند سایبری بپردازد.
۳. افزایش انزجار عمومی مردم منطقه از آمریکا، یکی از راهبردهای مقابله با تهدیدات نظامی آمریکا است که در این پژوهش احصاء شد. به‌منظور دستیابی به این راهبرد، لازم است مجموعه نیروهای مسلح با کمک و همکاری سازمان‌های بخش کشوری مرتبط با این موضوع از جمله وزارت امور خارجه، سازمان صداوسیما، سازمان تبلیغات اسلامی، شورای عالی فضای مجازی و... در یک برنامه‌ریزی منسجم و دقیق در این راستا حرکت نموده و در جهت افول هژمونی آمریکا و گسترش مبارزه جهانی با هرگونه استکبار، استبداد، رواج فرهنگ استکبارستیزی، فعالیت‌های مستمر و مداوم داشته باشند.
۴. پیشنهاد می‌شود پژوهشی در خصوص ارائه الگوی راهبردی به‌کارگیری اهرم تسلیحات هوشمند در مقابله با تهدیدات نظامی آمریکا مبتنی بر عوامل یادشده صورت پذیرد.

قدردانی

از همه خبرگان و اساتیدی که در طول پژوهش، محققان را در گردآوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل و اعتبارسنجی یافته‌های پژوهش یاری رسانده‌اند، بسیار سپاسگزاریم.

منابع

- طیب، علیرضا. (۱۳۸۸). نظریه و زیر نظریه در روابط بین‌الملل، چاپ اول، تهران: انتشارات نی.
- صنیعی، محمدحسین. (۱۳۹۰). فرایند تهدید شناسی، چاپ اول، تهران: انتشارات دانشکده علوم و فنون فارابی.
- سفلی شاهرودی، ایرج؛ امانت، حمیدرضا، طباطبایی؛ سیدمحمد، مینایی، حسین و عباسی، محمد. (۱۳۹۸). تعیین سناریوهای تهدید آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه علمی پژوهشی آینده پژوهی دفاعی. ۴(۱۴): ۱۱۵-۱۳۳.
- شورای راهبردی روابط خارجی. (۱۳۹۸). شاخص قدرت نظامی آمریکا از نگاه هریتیج.
- حسن‌پور، حمید و ترشیزی برگوئی، علی. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر توسعه پایگاه‌های نظامی آمریکا در منطقه غرب آسیا بر امنیت نظامی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه علمی پژوهشی علوم و فنون نظامی. ۱۴(۴۵): ۷۵-۹۱.
- جعفری‌نیا، عباس. (۱۳۹۸). تبیین الگوی بومی قدرت نظامی در فضای جغرافیای سیاسی ایران، رساله دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- عزیزی بسطامی، مجتبی. (۱۳۹۸). توانمندی موشکی ج.ا.ایران و موازنه قدرت در غرب آسیا ۲۰۱۸-۲۰۰۱، رساله دکتری، دانشگاه امام صادق (ع).
- مرادیان، محسن؛ آقامحمدی، داوود؛ بابایی، حامد و مرادیان، بهزاد. (۱۳۹۷). سنجش تهدیدات نظامی ج.ا.ا. با استفاده از «مدل مرکز مطالعات راهبردی آجا برای ارزیابی تهدیدات و مقایسه آن با نتایج حاصله از روش ترکیبی آنتروپی شانون و مدل مجموع ساده وزنی، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات دفاعی/استراتژیک. ۱۶(۷۱): ۹۵-۱۲۰.
- نصیرزاده، عزیز؛ حافظ‌نیا، محمدرضا؛ رومینا، ابراهیم و ولی‌وند زمانی، حسین. (۱۴۰۱). بررسی و تحلیل قدرت هوایی آمریکا، چالش‌های پیش رو و تأثیر آن در قلمروهای نفوذی این کشور، فصلنامه علمی پژوهشی آینده پژوهی دفاعی. ۷(۲۶): ۷-۳۶.
- Cordesman, D. M. (2017). The Age of Leverage. Governance Studies at Brookings
- Eisenstadt, Michael (2020), "The Strategic Culture of the Islamic Republic of Iran; Religion, expediency, and Soft Power in an Era of Disruptive Change", Middle East Studies at the Marine Corps University, Expanded and Revised Second Edition